

A folyóparton csigaházat és kagylóhéjat gyűjtöttek és azon versenyeztek, kinek van több. A sekély folyóban a kishalak cikázó mozgása keltett nagy izgalmat.”

A nemzeti park munkatársaival közösen állítjuk össze a továbbképzési programokat, a nemzeti park továbbképzésekhez helyiséget, jól felkészült szakmai előadókat, ingyenes barlanglátogatási lehetőségeket biztosít kollégáknak, csoportoknak.

A programok értékelésében folyamatosan részt vesznek a nemzeti parkban dolgozó kollégák, anyagi támogatással járulnak hozzá a jutalmazásokhoz. Szakanyagokat írnak, s az országos tanácskozásokon való részvételhez nyújtanak támogatást, segítik a tanulmányutak szervezését.

Bízunk abban, hogy rövid időn belül sikerül összeállítanunk a sokéves együttes munka szakmai ismertetőjét, melyből részletesen is láthatják majd az érdeklődő pedagógusok az elért eredményeket és a hozzá vezető utakat.

KISS BALÁZS

Óvodapedagógusok továbbképzése

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

A Környezeti nevelés-oktatás és képzés Magyarországon című kiadvány a következőképpen fogalmazta meg az óvodai környezeti nevelés személyi feltételeivel kapcsolatos sürgős teendőket: „Az óvónők képzése során tovább kell hangsúlyozni a természettudományos és azon belül az ökológiai ismereteket. Ki kell továbbá alakítani egy folyamatos, néhány év alatt minden nevelőt érintő, a képesítés értékét növelő továbbképzési rendszert.” (Környezetgazdálkodási Intézet, 1990. 8. p.)

Ezeket a javaslatokat szem előtt tartva kezdtünk hozzá a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Pedagógiai Intézet pedagógiai munkatársa, és a megyei biológia szaktanácsadó aktív közreműködésével egy 6x6 órás intenzív környezeti nevelési tanfolyam szervezéséhez, programjának összeállításához. Kellemes meglepetésként ért bennünket, hogy 1990/91. tanévben 180, 1991/92-ben 80 óvodapedagógus tartotta szükségesnek ezen a főként ökológiai ismereteken alapuló előadás- és gyakorlatsorozaton való részvételt.

A tanfolyam tematikáját az óvónők igényeinek, javaslatainak, kéréseinek figyelembevételével alakítottuk ki. Nagy hangsúlyt helyeztünk arra, hogy az elméleti jellegű foglalkozások témái között a gyakorlati megvalósítás lehetőségei is helyet kapjanak. Terep-gyakorlatokon, gyűjtőutakon az óvodai élősarkok elemeit is igyekeztünk bővíteni. Az élősarkoknak az óvodai környezeti nevelő-oktató munkában betöltött szerepéről, alkalmazási lehetőségeiről videofilmet készítettünk, mely a nyíregyházi *Pedagógiai Intézet* stúdiójából kölcsönözhető.

A továbbképzés résztvevői elméleti és módszertani segédanyagokat kaptak. Ezek egyike az életközösségek sajátos vonásait ismerteti. A madárfelismeréshez nyújt segítséget az óvónőknek az a 24 lapos (összesen 41 madárfaj kontúrrajzát ábrázoló) sorozat, melyet a *Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület* „Madarász-Sulija” bocsájtott rendelkezésünkre. Az óvodai madárvédelmi bemutatókertek készítéséhez is kaptak segédletet a résztvevők, benne a legfontosabb odú- és etetőtípusok pontos, méret szerinti leírásával.

A foglalkozások egy részét a Megyei Pedagógiai Intézetben, más részét a jó tárgyi feltételekkel rendelkező óvodákban tartottuk.

A továbbképzés egyik célja az óvodapedagógusok növény- és állatfaj ismeretének bővítése és elmélyítése volt. Vagyis hogy képesek legyenek azon kb. 200 növény- és állatfaj felismerésére, amelyek a megye óvodáinak közvetlen környékén illetve a séta- és kirándulóléhelyek társulásaiban a leggyakoribbak. Azokkal, amelyek a gyerekekkel is megfigyelhetők. A tanfolyam utolsó foglalkozásán a szatmár-beregi Tájvédelmi Körzetbe látogattunk. Megcsodáltuk a Dédai erdő évszázados magaskőrisei alatt pompázó későtavaszi virágszőnyeget és a Beregdaróc határában lévő Nyíres-tó dagadó tőzegmohalápját.

A sokirányú környezet- és természetvédelmi elméleti ismeretek mellett, azoknak a mindennapok óvodai gyakorlatában való alkalmazására is sokféle példát láthattak, hallhattak a továbbképzés hallgatói.

Reméljük, hogy kezdeményezésünkkel hagyományt teremtünk, s az elkövetkező években a megyei óvodákban egy szilárd szakmai munkaközösségi bázisra építve kiemelkedő környezeti nevelőmunkát biztosíthatnak, melyre mind „ismeretekben”, mind érzelmeiben építhet az általános iskola. Más megyék hasonló tartalmú továbbképzéseinek segítésére adjuk közre az alábbiakban a továbbképzés tematikáját.

1. foglalkozás

A környezeti nevelés helye a nevelés rendszerében. A környezet- és természetvédelem mint globális probléma. Az ember környezetátalakító tevékenysége, és annak következményei. A hazai környezet- és természetvédelem története és szervezeti keretei. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye védett természeti értékei. Ökológiai alapismeretek, az ökológia fogalma, jelentősége, kölcsönhatások az élőlény és környezete között, a környezeti hatásokra való reagálás. Az élettelen és az élő környezeti tényezők. Az életközösségek jellemzői (kapcsolatok, tömegviszonyok az életközösségekben, időbeni változásai, térstruktúrája). A nyíregyházi Tanárképző Főiskola botanikus kertjének megtekintése.

2. foglalkozás

A rét, a levegő, a víz, a vízpart és az erdő élővilága. Ezekkel kapcsolatban: növény- és állatfajok felismerése, diafilm készítése, a tanösvény és élősarok kialakításának módszertana, az „évszak fal” természeti vonatkozásai, a tanulmányi séta módszertana, az óvoda gyermekek által megismerhető növény- és állatfajok. Az esztétikai nevelés és a környezeti nevelés kapcsolata.

3. foglalkozás

Állathangok felismerése. Növényélettani vizsgálódások az óvodában és azok elméleti alapjai. A kisállattartás szabályai. Mit tartalmazzon az erdei óvoda programja? A téli erdő élővilága. Mit gyűjtsünk a gyerekekkel? Fészekgyűjtemény készítése. Odú- és etetőtípusok és azok készítése. „Madárkarácsony” megrendezése.

4. foglalkozás

A szabadban tartott óvodai foglalkozások „tartalma” (teafőzés, öhönfőzés, gyógynövény-gyűjtés, akadályversenyek, Madarak és Fák Napja program stb.) Látogatás a tiszavasvári óvodában és az odútelepen. Az alternatív óvodai környezetismereti „tanmenet” bemutatása. Madárvédelmi bemutatókert tervezése. A távcső és a mikroszkóp óvodai alkalmazási lehetőségei.

5. foglalkozás

Az óvodai környezeti nevelés módszertana. (A tanulás-tanítás folyamatainak korszerű értelmezése, a környezeti nevelés speciális módszerei és eszközei, játékkészítés stb.) Bemutató foglalkozások, tapasztalatcserék. Gyűjtőtúra a Ricsikai erdőben.

6. foglalkozás

Egésznapos terepgyakorlat a szatmár-beregi Tájvédelmi körzet területén.

AGÁRDY SÁNDORNÉ